

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι πολλοί οι λόγοι που ωθούν τους ανθρώπους να γράφουν βιβλία. Ανάλογα με τους λόγους αυτούς τα βιβλία εντάσσονται σε διάφορες κατηγορίες και εξυπηρετούν διαφορετικούς σκοπούς και ανάγκες.

Προσωπικά, είχα την τύχη να ζήσω σε μια πολύ σημαντική αλήα και ταραγμένη - δυστυχώς όχι τη μοναδική - εποχή για τον τόπο μας και, όπως όλοι, κλήθηκα και εγώ να προσφέρω τις υπηρεσίες μου στον αγώνα για την απελευθέρωση από τον αγγλικό ζυγό. Ανεξαρτήτως του βαθμού δικαίωσης του απελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ 1955-59, η Κύπρος δημιούργησε μια πραγματική εποποιΐα και ανέδειξε μάρτυρες και αληθινούς ήρωες, αποδεικνύοντας όχι μόνον ότι «πολλούς αφέντες άηλαξε, δεν άηλαξε καρδιά», αλήα και ότι «η μεγαλιούσνη εις τα έθνη δεν μετριέται με το στρέμμα».

Συμμετέχοντας στον αγώνα αυτόν, έχοντας αναλήβει διάφορες υπηρεσίες και αποστολές και αυτήν του Τομεάρχη Σοηιάς, απέκτησα εμπειρίες, γνώρισα ανθρώπους, αξιολήγνησα χαρακτήρες και οδηγήθηκα σε πολύτιμα συμπεράσματα. Ορισμένα θεωρώ υποχρέωσή μου να καταγράψω, αφηγούμενος ένα μέρος τουλήαχιστον από τα γεγονότα που έζησα, για τον εξής βασικό λόγο: Στα πολύ δύσκολα αυτά χρόνια, που για άληη μια φορά περνά ο τόπος μας λόγω της συνεχιζόμενης τουρκικής κατοχής της μισής μας πατρίδας, αλήα και λόγω της γενικότερης κρίσης που διέρχεται η κυπριακή κοινωνία, χρειάζεται, πρώτον, να θυμόμαστε οι παλαιότεροι τη μεγαλιώδη εποχή που ο απλής και άπειρος τότε λαός μας δημιούργησε και, δεύτερον και κυριότερο, να δώσουμε στους νέους μας σωστά πρότυπα ως αντιστάθμισμα στις διαβρωτικές συνθήκες μέσα στις οποίες είναι υποχρεωμένοι να ζουν. Η ευθύνη ασφαλώς, για τη σημερινή κατάσταση, βαρύνει σε μεγάλο βαθμό εξωτερικούς παράγοντες, αλήα έχουμε κι εμείς μερίδιο ευθύνης με πράξεις και παραλήψεις μας.

Θα θεωρούσα, λοιπόν, ασυγχώρητη παράληψη εκ μέρους μου αν δεν παρουσίαζα στους σημερινούς νέους το ύψος στο οποίο μπορούν να φθάσουν, εάν παραδειγματιστούν από τους συνομηλικούς τους, οι οποίοι το 1955-59 έθεσαν πάνω απ' όλα την πατρίδα τους και θυσιάσαν τα πάντα για την υπέρτατη αξία της Ελευθερίας. Ήταν κι αυτοί νέοι, αγαπούσαν κι αυτοί

τη ζωή, αλλιά είχαν συνειδητοποιήσει και το χρέος τους τόσο απέναντι στους εαυτούς τους όσο και απέναντι στους προγόνους και στις μελλοντικές γενιές.

Αυτόν ακριβώς τον σκοπό και αυτήν την ανάγκη, της αφύπνισης και του παραδειγματισμού της νεολαίας μας, προσπαθώ να εξυπηρετήσω και να καλύψω με αυτό το βιβλίο, παρουσιάζοντας κατά κύριο λόγο τη ζωή και τον ηρωικό θάνατο ενός νέου δεκαεννέα ετών, που υπηρέτησε στις αντάρτικες ομάδες της Σοβιάς, του Παναγιώτη Τουμάζου.

Πέρασαν χρόνια από τότε, αλλιά η μορφή του παραμένει ανεξίτηλη στηθύμησή μας και πηανάται αγέρωχη μπροστά μας σαν φωτεινός οδηγός. Τέτοιες ηρωικές μορφές χρειάζεται να έχει σαν πρότυπα η σημερινή μας νεολαία για να μεγαλιουργήσει πάλι και να ελιευθερώσει την τουρκοπατημένη πατρίδα μας. Έχουμε υποχρέωση όλοι μας, μικροί και μεγάλοι, να τιμούμε επάξια αυτούς που θυσιάσαν τη ζωή τους για την ελιευθερία της πατρίδας μας. Ακόμα πρέπει να τονίσω και κάτι άλλο που αφορά τον εαυτό μου. Νοιώθω ότι έχω προσωπικό καθήκον και υποχρέωση προς τον συναγωνιστή μου αντάρτη, να γράψω όλα όσα γνωρίζω γι' αυτόν και να παρουσιάσω τον μεγάλο μας ήρωα τώρα γιατί δεν ξέρουμε τι θα συμβεί αύριο. Με αυτές τις σκέψεις προχώρησα και συγκέντρωσα αρκετές πληροφορίες από την οικογένεια του ήρωα και τους συναγωνιστές του και προσπάθησα να σκιαγραφήσω την προσωπικότητα, το χαρακτήρα και τη δράση του γενναίου μας αντάρτη.

Στην προσπάθειά μου αυτή συνάντησα πολλή εκπλήξις. Έχουμε μπροστά μας μια λαμπρή και ξεχωριστή χριστιανική οικογένεια με πλούσια εθνική και κοινωνική δράση. Ο πατέρας, Θεόφιλος Τουμάζος, ήταν γνωστός όχι μόνο στην Κύπρο αλλιά σ' ολόκληρο τον κόσμο από τις επιτυχίες και τις νίκες που είχε, στην Αμερική και Ευρώπη, σε πολλούς αγώνες πυγμαχίας και πάλης. Η οικογένεια του ήταν εγκατεστημένη στο Κάτω Βαρώσι. Ο Παναγιώτης ήταν το τρίτο παιδί της οικογένειας και είχε αλλιά έντεκα αδέλφια. (Πίνακας των μελών της οικογένειας παρατίθεται στο Παράρτημα Α'). Η υπερπολύτεκνη πατριαρχική οικογένεια Τουμάζου ζούσε κάτω από την καθοδήγηση και το αυστηρό αλλιά στοργικό βλήμμα του πατέρα, σύμφωνα με τις χριστιανικές και ηθικές αρχές της ελληνηκής φυλής μας. Βίωνε τις ευαγγελικές αρετές και επηρέασε πολύ το περιβάλλον της. Όλη η οικογένεια παρουσίασε μια σπάνια δράση σε όλους τους τομείς.

Στο πρώτο μέρος του βιβλίου παρουσιάζεται, σε γενικές γραμμές, η οικογένεια Τουμάζου από την εποχή που ο πατέρας Θεόφιλος ήταν μικρό παιδί. Ο λόγος για τον οποίο ανατρέχω στην οικογένεια από την οποία προέρχεται ο Παναγιώτης Τουμάζος και μάλιστα προσπαθώ να περιγράψω τον χαρακτήρα των γονέων του και την ατμόσφαιρα μέσα στην οποία ανδρώθηκε, είναι γιατί πιστεύω στον μεγάλο ρόλο που κατά κανόνα διαδραματίζει το οικογενειακό περιβάλλον στη διαμόρφωση των ανθρώπων. Μετά παρουσιάζεται ο ήρωας Παναγιώτης σαν μαθητής και αγωνιστής της ΕΟΚΑ,

που για τη δράση του καταζητήθηκε από τους Άγγλους και βγήκε αντάρτης στα βουνά της Σοθιάς. Στο τρίτο μέρος παρατίθενται συνοπτικά πληροφορίες για την οργάνωση του Αγώνα που έγινε στον Τομέα της Σοθιάς μέχρι την άφιξη του Παναγιώτη (Παράρτημα Β'). Στο τέταρτο μέρος παρουσιάζεται η συγκρότηση δυο αντάρτικων ομάδων και ο ηρωικός θάνατος του Παναγιώτη Τουμάζου. Στο πέμπτο και τελευταίο μέρος γίνεται αναφορά σε μνημεία του ήρωα.

Τελειώνοντας θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά το γνωστό ανιδιοτελή συναγωνιστή μου και σεμνό πνευματικό άντρα κ. Γαβριήλ Μηνά, που είχε την καλοσύνη να προηγοίσει το έργο αυτό. Ιδιαίτερα ευχαριστώ την αδελφή του ήρωα Ανδρούλα Τουμάζου - Καλογεροπούλου για τη διόρθωση και επιμέλεια των χειρογράφων. Ευχαριστώ επίσης τον πολύ αγαπητό φιλόλογο Κώστα Γεωργιάδη, παλιό μαθητή μου, για τη συνδρομή του στην ολοκλήρωση του έργου. Ξεχωριστές ευχαριστίες απευθύνω προς τον κ. Σώζο Γιαννούδη, ειδικό επιστήμονα στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών Αθηνών, γνωστό αγιογράφο, για τη φιλοτέχνηση του εξωφύλλου. Τέλος ευχαριστώ όλους όσοι με προθυμία μου έδωσαν πληροφορίες και φωτογραφίες ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο βοήθησαν στην προσπάθεια μου να παρουσιάσω τον ήρωα.

Φρίξος Γ. Δημητριάδης

Λεμεσός, 22 Οκτωβρίου 1999.